

Salgında Biz Eğitimciler

Pınar Yazgan¹

Tüm dünyada koronavirüs salgınının boy göstermesiyle birlikte farklı zaman dilimleri içerisinde yüz yüze eğitim yerine, uzaktan eğitim uygulamasına geçilmiş, süreç yeni sorunlar ve eşitsizlik tartışmalarını da beraberinde getirmiştir. Sağlık nedeniyle okulların kapatılması dezavantajlı gruplar için orantısız düzeyde olumsuzluklar yaratabilmektedir. Bu grubun evde öğrenme fırsatları oldukça yetersizdir. Aile bireylerinin çalışma zorunluluğu, ekonomiye ve beslenmeye dair kaygılar, bakıma muhtaç kardeş varlığı gibi durumlar öğrenme konusunda yetersizlikler yaratabilmektedir. Yine uzaktan eğitime erişim araçlarına sahip olmayanlar için eğitime erişim mümkün olamamaktadır.

Küresel ekonomik daralmanın aile gelirleri üzerindeki olumsuz etkisi, öğrencilerin okulu bırakma riskini artırmıştır. Marjinalleştirilmiş grupların bu durumdan daha da kötü şekilde etkilenecekleri; salgın sırasında kızların, ergen hamileliği ve erken evlilik riskiyle karşı karşıya kalabileceği düşünülmektedir. Önceki yıllarda ortaya çıkan ebola ve zika salgınlarındaki göstergeler salgın kaynaklı okul kapatmalarının kadınların ve kız çocuklarının, ergen hamilelikleri, çocuk evlilikleri ve artan şiddet vakaları nedeniyle salgından en fazla etkilenen grup olduklarını göstermektedir (Davies ve Bennett, 2016). Yine engelli çocukların, etnik azınlıkların, mültecilerin ve yerlerinden edilmiş nüfusun uygun uzaktan öğrenme materyallerine erişme ve kriz sonrası okula dönme olasılıklarının daha düşük olduğu belirtilmektedir (WBR, 2020).

Salgın süresince eğitim sistemleri uzaktan eğitimde yenilikleri hızla uygulamaya başlamıştır. Mümkün olduğu kadar çok çocuk ve gence ulaşmak iddiasıyla çevrimiçi kaynakları radyo, TV, mobil ve en savunmasızlar için basılı materyal-

lerle birleştiren çok modlu uzaktan öğrenme yaklaşımları kullanılmıştır (WBR, 2020). Eğitim ve teknoloji ortaklığının artan önemi yanında bu bilgiye ve teknolojiye erişebilenler ve erişemeyenler arasındaki “dijital” bölünme sorunu ortaya çıkmıştır (Yıldız ve Vural, 2020). Eğitim Sen’in (2020) yayınladığı “Salgın Günlerinde Uzaktan Eğitim” raporuna göre yoğunluklu olarak sosyoekonomik yönden düşük gelire sahip alt sınıflar, yoksul ailelerin çocukları, tarım işçiliği yapan çocuklar, anadilleri farklılık gösteren çocuklar ve dezavantajlı gruplar uzaktan eğitime erişemeyip sistemin dışında kalmıştır. TÜİK 2018 verileri, Türkiye’de evlerde internet erişimi mevcudiyet oranının %88,3, masaüstü bilgisayar mevcudiyet oranının %17,6 ve taşınabilir bilgisayar mevcudiyet oranının %37,9 olduğunu göstermektedir. PISA 2018 araştırmasında ortaya çıkan sonuçlar da benzer biçimde, Türkiye’de hanesinde internet bağlantısı olmayan öğrenci oranını %24,1, okulda yapacağı çalışmalar için kullanacağı bir bilgisayarı bulunmayan öğrenci oranını %33,3 şeklinde ortaya koymaktadır (Tedmem, 2020). Öğrenciler arasında doğan eşitsizlik yalnızca bilişim teknolojilerine erişim olanağı ile sınırlı değildir. Velinin eğitim düzeyi, uzaktan eğitim konusunda aşinalığın bulunması, dijital okuryazarlık gibi farkları da bu eşitsizliğin içine katmak gerekmektedir (Özer ve Suna, 2020). Ebeveynlerin öğretim süreci ve bu tarz dijital uygulamaların kullanımı konusunda yetersiz kalması, öğrencilerin çalışma ortamlarının uygun olmaması gibi pek çok nedenin öğrenme eşitsizliklerini arttırdığı ifade edilmektedir (WBR, 2020).

Bu veriler ışığında meselenin bizzat muhatapları olarak aynayı kendimize çevirdiğimizde salgın döneminde eğitim sürecinin biz eğitimcileri oldukça yordugunu söyleyebilirim. Salgının resmi anlamda boy gösterdiği dönemde, **yabancı uyruklu öğrencilere Türkçe öğretimi vermek için bir devlet okulunda görevlendirilmiş bir sınıf**

¹ Sınıf Öğretmeni

öğretmeniydim. Görev tanımının başlı başına zorluklarla dolu olmasının yanında, salgın süreciyle birlikte halkadan ilk kopanların yabancı uyruklu çocukların olduğunu söyleyebilirim. Uzaktan eğitime geçilmesiyle birlikte pek çok grubun zamanla eğitim-öğretim süreci planlanırken yabancı uyruklu çocukların eğitime erişimi birden kesildi. Ben farklı uyruklardan dilini bile bilmediğim öğrencilerime ulaşamadım, onların eğitime erişim, öğrenme kayıpları, okula uyum gibi temel ihtiyaçlarına cevap veremedim. Kağıt üstünde yapılmış gibi görünenlerin uygulamada hiç de öyle olmadığı gerçekliği böylece oldukça acımasız şekilde görünür hâle geldi. Yine yapboz tahtasına dönen süreçte, sonraki dönem nasıl uygulanacağını hiç bilmediğimiz başka bir uygulamayla karşılaştık. Eylül ayında okulların açılmasıyla bu sefer birinci sınıflarla başladım. Başından beri her gün yeni bir uygulamayla karşı karşıya kalmak ve belirsizlikler bütün öğretmenleri olduğu gibi beni de sonsuz yılgınlığa ve yabancılaşmaya itti. Bu sefer salgının, öğrencilerin motivasyonu, okula uyumu ve psikolojileri üzerine etkileri daha belirgin görünmeye başladı.

Pek çok öğrenci yukarıda da belirttiğim üzere teknik yoksunluktan, ebeveynlerin öğretim ve dijital uygulamalar konusunda yetersiz olmasından dolayı derslere katılamadı. Yine yabancı uyruklu öğrencilerin ya da dezavantajlı grupların tüm bu olumsuzluklara rağmen yüz yüze eğitimde öğretmenlerin desteğiyle sistem içinde kalabilme hali, uzaktan eğitim süreciyle tamamen ortadan kalktı. Öyle ki sınıfta bulunan Afrika kökenli öğrenciler derslere giremedi, girse bile Türkçe bilmediği için sadece sessizce oturmakla yetindi. Zaten zamanla da haliyle böyle iletişimsiz bir ortamda durmak anlamsız geldi ve derslere devam etmedi. Yine ebeveynlerinin her ikisi de çalışan çocuklarla ilgilenen kimse olmadığı için bu öğrencilerim de derslere devam edemedi. Bunların dışında biz eğitimcilerin sınıf ortamı gibi özel alanlarının evlere taşınmasıyla Deleuze'un (1992) bahsettiği "kontrol toplumu" nun görünürlüğü arttı. Şöyle ki "sınıfta" yapılan her ders ebeveynlerce kontrol edilmeye başlandı. Derslerin işlenişinden içeriğe kadar müdahaleler olmaya başladı. Öğretmenlik mesleğinin dönüştüğü; şikâyet ve ihbar zihniye-

tinin körüklendiği bu ortamda hesap sormak ve hesap vermek eylemlerinin öznelere de birden değişmeye başladı. Başka bir nokta ise esnek çalışma anlayışının direnmeye bile zaman vermeden hayatımızın merkezinde yer alması oldu. İşin performansa dönüştüğü bu ortamda "mesai kavramı" ile "boş zaman" kavramları bulanıklaştı. Esnek çalışma modeliyle okullara sıkışmayıp her yerde eğitim-öğretime devam ediliyor olması, bir özgürlük yanılsaması gibi görünse de her daim "ulaşılabilir" olmak iş alanı ile yaşama alanını birbirine geçirdi. Okul yönetimi ve veliler bizlere istediği saatte ulaşarak bizlerin yaşam alanlarını yok sayabildiler. Bir başka nokta ise teknolojinin hayatımızda birden görünür olması pek çok eğitimciyi niteliksiz duruma düşürdü ve onları vasıf-sızlaştırdığı için sistem dışına itti.

Bugün biz eğitimcilerin her gün bir çeşit yabancılaşma yaşadığımız salgın sürecinde; yaptığı işe inandıran, yarına dair umutsuz, karamsar bir ruh halinden aydınlığa çıkmak için hep birlikte mücadele etmekten başka bir çıkışı yokmuş gibi duruyor.

Kaynakça

- Bozkurt, A., & Sharma, R. C. (2020). Emergency remote teaching in a time of global crisis due to CoronaVirus pandemic. *Asian Journal of Distance Education*, 15(1), i-vi. <https://doi.org/10.5281/zenodo.3778083>
- Davies, S. E., & Bennett, B. (2016). A gendered human rights analysis of Ebola and Zika: locating gender in global health emergencies. *International Affairs*, 92(5), 1041-1060.
- Deleuze, G. (1992). Postscript on the Societies of Control. *October*, 59, 3-7.
- Eğitim Sen (2020). Uzaktan Eğitim Çalıştayı Sonuç Raporu. Erişim adresi: <http://egitimsen.org.tr/wp-content/uploads/2020/09/sonu%C3%A7-raporu.pdf>. Erişim tarihi: 31.12.2020
- Özer, M. ve Suna, H.E. (2020). COVID 19 Salgını ve Eğitim. Şeker, M., Özer, A. ve Korkut, C. (Editörler). *Küresel Salgının Anatomisi İnsan Ve Toplumun Geleceği*. Ankara: TÜBA.
- The World Bank Report Education (2020, May). The COVID-19 Pandemic: Shocks to education and policy responses. Retrieved from <https://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/33696/148198.pdf?sequence=4&isAllowed=y>
- Tedmem, (2019). COVID-19 Sürecinde Eğitim: Uzaktan Öğrenme, Sorunlar ve Çözüm Önerileri. Erişim Adresi: <https://tedmem.org/download/covid-19-surecinde-egitimuzaktanogrenmesorunlarcozumonerileri?Wpdmid=3411&refresh=5f572800ee3741599547392>. Erişim tarihi: 31.12.2020.
- Yıldız, A. Ve Vural, R. A. (2020). Covid-19 Pandemisi ve Derinleşen Eğitim Eşitsizlikleri. *Türk Tabipler Birliği Covid-19 Pandemisi Altıncı Ay Değerlendirme Raporu*.